

Zpráva seniora KHS Tomáše Molnára na konvent 2. listopadu 2024 v Náchodě.

Sestry a bratři,

Po šesti a půl letech seniorování bych neměl mluvit jen o posledním roce, ale nějak zhodnotit celý ten poměrně dlouhý čas. Ale volební období končí jen náměstkovi seniora a seniorovi, nikoli sestře seniorátní kurátorce a jejímu náměstkovi. Takže s hodnocením a uzavíráním budu opatrný.

Na začátku chci poděkovat kolegům farářům. Nechci je nějak vytrhnout z množiny nás všech, ale přece jen se domnívám, že každý z nich poctivě pracuje pro pravdu, Pravdu, že kázání, která si navzájem přednášíme na pastorálkách, jsou dobrá a převyšují průměr. Díky vám, kolegové. Bývám povznešen a povzdělán. Víím jak jsou nakonec všichni zapojeni i do technických záležitostí sborů a nijak se nešetří.

Díky staršovstvům, která s námi spolupracovala a snažila se porozumět. I my jsme se snažili porozumět vám a vašim podmínkám. O všelijakém skřípání a balancování níže.

Máte před sebou také zprávy všech odborů seniorátu. Nemám za to, že bych se jim musel nutně věnovat samostatně. V každém případě také všem, kdo se v těchto odborech angažují, děkuju. Jejich úspěšnost, nebo neúspěšnost, nebo jen částečnou úspěšnost můžeme připojit k povzdechům nad složitostí doby a poměrů. Naše situace je v zásadě jiná, než byla situace společnosti sedmdesátých a osmdesátých let minulého století. Nabídka aktivit je různá a svobodná, církve už dávno není jedinou volnočasovou alternativou. Tahle situace nám jistě klade komplikované otázky s nejednoduchými odpověďmi, ale pro to tady není dostatek času.

Velkou změnou v této oblasti je zánik PODRu a vznik VOSA – Všeobecného odboru seniorátních aktivit. Seniorát tak reagoval na stále umenšující se zájem o setkání PODRu. Ten nebyl zapříčiněn malým výkonem členů PODRu, ale právě jakousi změněnou atmosférou, poměrně malými počty dětí ve sborech, mnohou jinou, možná lákavější nabídkou, prostou nechutí účastnit se. VOSA je snad dobrý podnik, na prvním setkání bylo přes sedmdesát účastníků, kteří se snad měli společně dobře. Ve stejném čase probíhalo každoroční školení výpomocných kazatelů, které v seniorátu pořádáme, a ani toto spojení, doufáme, nebylo marné. Do práce VOSY jsme se snažili vtáhnout všechny sbory žádostí o jednoho zástupce. Díky tedy všem v čele s Markem Bártou, který se vedení VOSY ujal.

Otázkou je, zda nám časem nebude samostatný odbor věnující se dětem chybět. Ale je to trochu na šikovnosti členů VOSY, aby našli formáty programů, či organizovali paralelní programy při setkáních, do kterých by se všichni vešli.

Seniorátní výbor se scházel vcelku pravidelně a v naprosté většině případu prezenčně. Hostila nás především sestra kurátorka Pojezdná ve svém bytě a se servisem pohoštění, za což jí buď vzdán dík. Na schůzích jsme probírali samozřejmě na prvním místě aktuálně dané úkoly, ale pokaždé jsme mluvili o všech sborech v seniorátu, ptali jsme se na situaci v danou chvíli a hledali budoucnost. Mohli jsme to ovšem činit jen s ohledem na vůli a nevíli konkrétních sborů, nečinili jsme žádná rozhodnutí bez jejich vědomí či dokonce navzdory jejich přání.

S tím souvisí jakási nejasnost postavení seniorátního výboru. Na jedné straně zřetelný tlak z ústředí církve, aby seniorátní výbory byly ve svém rozhodování autonomní a svrchované, na druhé straně odpor sborů a vymezování se s tím, že seniorátní výbor není než správním orgánem církve. Upřímně řečeno, nechtěli jsme být ani jedním, ani druhým. Nechtěli jsme a nechceme nikomu vládnout a rozkazovat, rozhodovat tak, aby za námi sice zůstalo zorané pole, leč pole již dokonale bez života. Těžko se nám ovšem jednalo vždy tam, kde jsme byli v podezření jakéhosi nepatřičného vměšování, vrchnostenského prezírání. To, po čem jsme toužili a o co se snažili, bylo doprovázení, společná cesta, společná odpovědnost. Ve většině případů se nám snad k porozumění a důvěře podařilo dojít.

Neznamená to však vůbec, že by nápady a návrhy seniorátního výboru, a mluvím teď třeba o novém uspořádání sborů, slučováním, sousbořích a s tím souvisejícími úvazky farářů, byly přijaty. Souhrnná představa o spolupráci sborů, o které jsme se domnívali, že není proč o ní pochybovat, doznala povážlivé trhliny hned na začátku, kdy se ukázalo, že mezi sbory v našem seniorátu nepanuje důvěra, že do věci spolupráce vstupují snad až příliš otázky finanční, regionalita, které není vždy dobře rozumět, ale naučili jsme se ji vzít na vědomí. Takže jsme se svými návrhy neuspěli, nebo uspěli jen částečně, a ani to ještě nevíme, protože k žádnému spojení sborů za našeho mandátu nedošlo.

Ztěžka jsme mohli vyjít vstříc hlasům, které šly přes hranici církevního zřízení a řádů k jakýmsi kongregacionalistickým řešením. Nutno navíc říci, že představa, že si povedeme vlastní organizaci tady „u nás“ s aktivními deseti členy a s kartotékou víceméně mrtvých duší za zády, staromilecký spolek uzavřený okolím, není, alespoň doufám, tím, co by mělo být budoucností ČCE.

Reorganizace církve. To byl a stále je náš úkol. Zdá se, že v tomto duchu jsme pokročili u Vrchlábí, kde jde o spolupráci přes hranici současného seniorátu, ale v rámci budoucího sloučeného s Libereckým, v případě sborů Trutnov, Dvůr Králové a Semonice nastal posun, Třebechovice sdílí faráře s Kostelcem nad Orlicí – nutno poznamenat, že nejde o sloučení v jeden sbor, ale o dvojsboří se vši administrativní zátěží, ovšem pro faráře bez osobního ohodnocení za samostatné vedení druhého sboru a bez odměny administrátora. Projekt sloučení a spolupráce s Klášterem s vícero úvazky farářů je v tuto chvíli pasé. Hronov a Náchod aktuálně plánují své bytí samostatně a o žádném slučováním neuvažují – znamená to ovšem zřejmě snížení úvazků farářů. Černilov v současnosti nemá žádnou zřetelnou perspektivu spolupráce či sloučení, Hradec Králové sice faráře užívá, ale o obsazení druhého farářského místa neuvažuje z ekonomických důvodů. Sbory v Novém Bydžově, Hořicích a Jičíně se aktuálně nemají s kým spojit a žádné jiné řešení, než je pokračující administrace, se zatím nenabízí.

Ve sborech jsme zaznamenávaly jistý sesuv v počtu účastníků bohoslužeb. Úbytek počtu členů ve výkazech nepokládáme za dostatečně určující údaj. Rozdíl mezi počtem členů v roce 2018 a v roce 2023 je -470 duší. Naschvál používám tento výraz, protože duše je neviditelná a také mnoho z těch 3036 duší v roce 2018 bylo zcela neviditelných, a dokonce i z těch 2.566 duší na konci roku 2023, obávám se, je jen ztěžka viditelných. Daleko spíše bude odpovídat stavu našeho seniorátu prosté konstatování, že ve většině našich sborů se schází mezi 20 – 30 účastníky bohoslužeb, někde je to o něco méně – třeba i výrazně méně, někde o něco více – třeba i výrazně více. To není v součtu mnoho a nepomohu si ani jinak pravdivou úvahou, že na počtech málo záleží...

Na druhou stranu musím říci, že děkujeme za opakovaně optimistické společenství v Kostelci nad Orlicí, kde v nepochybně malém sboru vládne otevřenost a optimismus. Děkujeme za Vrchlabský sbor, kde mě sice vícekrát pokárali za pesimismus a defétismus, ale v počtech stejných, jaké máme jinde, se neohroženě pouštějí do věcí velkých; nemyslím tím jen opravy, ale také jejich programy. Nedávno jsem kázal v Šonově, abych byl potěšen účastí, pozorností, hudebním doprovodem... Těchhle záblesků smysluplnosti je určitě daleko více a snad je zažíváte všude, tedy od Jičína až po Náchod a Broumov.

Jsou to dvě protichůdné řeči, co tu vedu a asi odráží ambivalenci mých vlastních pocitů. Na jedné straně je totiž jistá bezradnost a ekonomické tlaky a obtížnost, také třeba lidská malost a řevnivost, malá připravenost na svět a záluždnosti jeho, staromilectví a také třeba náboženské marnosti, na druhé straně jistota, že není náhodou, že přes všechny bezradnosti a nedostatky tady ještě jsme, že máme kulturní dědictví, které by se nemělo ztratit, protože je jednou z páteřních věcí tohoto národa, že společnost, svět, universum nemá jiné řešení, než je kříž Kristův nesený konkrétním společenstvím, a že společenství ČCE má cosi, co jinde nenajdu, a že to nemůžeme, navzdory všem nedostatkům a malostem, nechat být. Jsem dokonce docela přesvědčen, že dědictví a poselství ČCE je nakonec věc veřejně potřebná, tedy politická, a že o ni nelze přijít.

Co bychom k tomu potřebovali? Naši jednotu. Ale tu nemáme. Máme tolik různých představ o tom, jak by měla fungovat církev. Teď jsem o nich mluvil. Ač jsme jedné tradice, přece jen každý z ní akcentujeme něco jiného. Jsme-li pro novoty, pak to bývají novoty protichůdné, nekompatibilní. Ani politicky nejsme jednotná skupina. Ve sborech se najdou lidé zcela protichůdných názorů, než jaké zastávám já. Ano, znám i evangelíky antivaxery a proruské trolly. Žádnou jednotu nemáme a jsme tak nakonec ve všem všudy podobní roztříštěné společnosti kolem nás, jsme její součástí a možná proto, že jsme přece jen měli mít sebevědomí být něčím víc, jsme nad situací hodně zmatení.

Snad jsem to více či méně neomaleně již říkal. Lidsky toho nevnímám příliš, co by nás jednoduše spojovalo. Kdybychom byli hasiči, pak by to byly požáry, péče o stříkačku a hadice, snad občas hasičský bál. A kdyby toho bylo málo, pak se mezi hasiči najde pyroman, který oheň založí a hned se jednota v akci dostaví. V církvi péče o kostely a fary a tu a tam další majetek, nestačí na bytí. A dokonce, a to říkám vůči těm, kteří by ČCE chtěli obnovovat z nějakých zdrojů liturgicko-náboženských či entuziasticko-letničních, či jakoukoli přirozenou nábožensností podobnou pyromanství nezbedného hasiče, že by to nebyla ČCE, že ČCE je tady dosti imunní a raději pak není.

To, co, dle mého názoru, ČCE nese, a „nese“ je sloveso aktivní i pasivní, tedy čím je nesena a co sama roznáší, je Kristův kříž. Kříž v jeho praktickém využití. Kříž vnořený do světa křížů. Aplikovaná Boží svrchovanost. Milost, z níž vyrůstá smlouva a Zákon. Prostor svobody, ve kterém je člověk formován a nechá se zformovat.

To všechno není příliš halasné, nemá to a nebude to mít oblíbenost pivních slavností. Ale je to cosi, co by člověk s kocovinou z pivní slavnosti měl možnost potkat.

Nic nového nevymyslím, vlastně kopíruji to, co říká můj kamarád Fedor Gál o komunikaci přes hranici protichůdných názorů. Oproti společnosti, kde není, co by spojovalo přívržence SPD s přívržencem TOP 09, nás přece jen v různosti spojuje ukřižovaný Kristus. A nemusím snad opakovat znovu to, co jsem říkal před chvílí, cože to znamená. A do jaké míry mám připomínat, že středem sborového života budou vždy bohoslužby a kázání. Ono praktické pak znamená, že naše sbory jsou prostorem dialogu u paty kříže. A tenhle prostor bychom měli zachovat a rozvíjet. A kde se to děje, a ono se to zjevně děje, tam navzdory všem pochybnostem o sborotvornosti a okamžité výtěžnosti takových věcí, je to dobře. Díky za všechny ty přednášky a besedy a setkání, které rozhovor otevírají. Možná jeden z mála prostorů svobodného rozhovoru. Nemusí to být lehké a průchodné bez komplikací. Složitý rozhovor je třeba o zehnaní stejnopohlavním párům. Tady se ukazuje, jak je církev rozporuplná. Uchovat prostor komunikace a rozvíjet ho, dialogická církev, to by asi ČCE měla být.

Díky za aktivity, které jdou přes hranice sboru. Za všechny ty festivaly a festiválky, také za možnost být v Diakonii v nově ustavených rolích kaplanů. Je to jedinečná příležitost překročit práh našeho ghetta, přátelé.

Po pravdě řečeno: Já nevím, co přinese a zda to bude k dobrému, když sloučíme sbory. Je to prostá nutnost, ekonomická personální, početní. Nevím, zda něco změní konec seniorátů v dnešním rozměru, v našem případě sloučení se seniorátem Libereckým za dva roky. Možná vůbec nic, je to jen opět oprava personálně-ekonomická. Jsou to věci, které musíme podniknout. Nic zvláštního si od nich neslibuju.

Jisté je, že naše sbory, pokud chceme dostát své pozici ve Smlouvě, musí být otevřenými prostory svobody a dialogu. To potřebujeme my, to by od nás měla dostat společnost... svět...

Děkuji za pozornost. Tomáš Molnár